

FLORA– EN FAUNAONDERZOEK ST. ANTONIUS

TER INACHTNEMING VAN DE FLORA– EN FAUNAWET

Gemeente Waalwijk

15 februari 2012
De Moer

GB BROUWERS
GROENAANNEMERS
Sinds 1972

Galgeneind 12

5176 NN De Moer

013-5159427

info@brouwersgroenaannemers.nl

Ons kenmerk : WW12-K001

Status: : Definitief

Opdrachtgever : Gemeente Waalwijk

Advies : Brouwers Groenaannemers

Datum : 15 februari 2012

Plaats : De Moer

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	4
1.1	FLORA- EN FAUNAWET	4
1.2	TOETSINGSMETHODE	5
2	PLANGEBIED	6
2.1	BESCHRIJVING PLANGEBIED	6
2.2	GEBIEDSBESCHERMING	6
2.3	BESCHRIJVING WERKZAAMHEDEN	6
3	ANALYSE NATUURWAARDEN	8
3.1	VAATPLANTEN	8
3.2	ZOOGDIEREN	9
3.3	VOGELS	10
3.4	AMFIBIEËN, REPTIELEN EN VISSSEN	10
3.5	DAGVLINDERS EN LIBELLEN	11
3.6	OVERIGE INSECTEN EN GELEEDPOTIGEN	11
4	TOETSING	12
5	CONCLUSIE EN AANBEVELING	14
5.1	CONCLUSIE	14
5.2	AANBEVELINGEN	15
6	BRONNEN	16
6.1	LITERATUUR	16
6.2	WEBSITES	16
	BIJLAGEN	17
	SCHEMA T.A.V. ONTHEFFINGSPLICHT	17
	LIJST JAARROND BESCHERMDE VOGELNESTEN	18
	TABELLEN BESCHERMDE SOORTEN	19
	COÖRDINATENLIJST BESCHERMDE SOORTEN	22

Bij het verrichten van werkzaamheden is inachtneming van de Flora- en faunawet verplicht. Middels flora- en faunaonderzoek, waarbij de in het plangebied aanwezige beschermde flora en fauna wordt geïnventariseerd, wordt duidelijk of de geplande werkzaamheden in strijd zijn met de natuurwetgeving. Met het laten uitvoeren van flora- en faunaonderzoek wordt voldaan aan de inachtneming van de Flora- en faunawet. Gemeente Waalwijk heeft in februari een verzoek ingediend bij Brouwers Groenaannemers voor het verrichten van flora- en faunaonderzoek op begraafplaats St. Antonius van Padua te Waalwijk, zodat risico's voorkomen kunnen worden ten aanzien van het toebrengen van schade aan beschermde plant- en diersoorten.

1.1 FLORA- EN FAUNAWET

Sinds april 2002 is de Flora- en faunawet van toepassing. Deze wet waarborgt de bescherming van nagenoeg alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen, amfibieën, een aantal vissen, enkele libellen, verscheidene dagvlinders, enkele min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en circa honderd vaatplanten. In de Flora- en faunawet zijn onderdelen uit de Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn opgenomen.

Indien een kans bestaat dat n.a.v. onderhoud- of aanlegwerkzaamheden nadelige effecten zullen optreden aan beschermde flora en fauna, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Welke differentiatie in beschermingsgraad gehanteerd wordt en wanneer een gedragscode toepassen volstaat of een ontheffing aanvragen noodzakelijk is, treft u aan in het schema in bijlage I. Ongeacht de beschermingsgraad geldt voor alle in het wild levende planten en dieren de Zorgplicht. Dit houdt in dat nadelige handelingen voor flora en fauna die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel achterwege moeten blijven. Wordt geen beschermde flora en fauna aangetroffen, hoeft dus geen ontheffing voor de werkzaamheden te worden aangevraagd of een gedragscode gehanteerd te worden, maar dient wel de Zorgplicht te worden nageleefd. De gedragscode is als het ware een instrument, dat gehanteerd wordt zodat u binnen de kaders van de wet kunt werken zonder het ontheffingstraject te hoeven doorlopen.

Indien beschermde soorten uit tabel 1 worden aangetroffen, geldt vrijstelling van de algemene verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag is in dit geval niet nodig, maar de Zorgplicht blijft wel van kracht.

Voor beschermde soorten vermeld in tabel 2 van de Flora- en faunawet geldt dat het toepassen van de juiste gedragscode tot de mogelijkheden behoort, waardoor ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk is. Dit geldt ook voor de groep vogels, met als uitzondering de vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond zijn beschermd. Voor deze 15 soorten geldt indien er sprake is van vaste rust- en verblijfsplaatsen dat men verplicht is tot het indienen van een ontheffingsaanvraag. Deze soorten staan vermeld in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermd vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep' van het Ministerie van LNV (sinds oktober 2010 EL&I) van augustus 2009 (zie bijlage II).

Voor soorten van tabel 3 geldt een strenger afwegingskader dan voor soorten van tabel 2. Indien tabel 3 soorten worden waargenomen en door voorgenomen ruimtelijke ingreep of inrichting de gunstige staat van instandhouding van de soort in het geding komt, dient ten alle tijden een ontheffingsaanvraag te worden ingediend.

De beschermde soorten uit de Flora- en faunawet zijn opgesomd in bijlage III.

1.2 TOETSINGSMETHODE

In het flora- en faunaonderzoek zijn de gevolgen van de ruimtelijke ingreep afgezet tegen de aanwezige natuurwaarden met als doel een beeld te krijgen van de aanwezige en potentiële natuurwaarden binnen het plangebied. Deze werkwijze vloeit voort uit de 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' van het Ministerie van LNV (sinds oktober 2010 EL&I) van augustus 2009.

Om een beeld te verkrijgen van de natuurwaarden op de locatie is op 13 februari 2012 een veldbezoek gebracht aan het plangebied. De locatie is getoetst op het voorkomen van en de geschiktheid voor beschermde flora en fauna zoals deze vermeld staan in de tabellen 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet inclusief alle in Nederland voorkomende vogels. Naast veldonderzoek is literatuuronderzoek verricht, waarbij gebruik is gemaakt van algemene verspreidingsatlassen en vrij beschikbare gegevensbronnen.

Om vast te stellen of het plangebied in of nabij beschermde natuurgebieden ligt, is gebruik gemaakt van het Natura-2000 gebiedendatabestand van het Ministerie van EL&I.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de vergaarde informatie het voorkomen van beschermde flora en fauna niet uitsluit. Doordat het veldbezoek een momentopname betreft, kunnen de waarnemingen incompleet zijn ten aanzien van voorkomende beschermde soorten. Brouwers Groenaanemers werkt met gespecialiseerde marktpartijen en zet medewerkers in die op basis van hun kennisniveau (opleiding en training) en ervaring aan kunnen geven of het realistisch is of bepaalde beschermde soorten verwacht mogen worden. In dit rapport wordt daarom ook wel gesproken over het 'deskundigenoordeel'.

Dit hoofdstuk geeft een beknopte beschrijving van het plangebied en de geplande werkzaamheden van gemeente Waalwijk voor het desbetreffende gebied.

2.1 BESCHRIJVING PLANGEBIED

Het plangebied beslaat de gehele begraafplaats St. Antonius van Padua, gelegen aan de Richard Wagnerstraat te Waalwijk. De begraafplaats wordt aan alle zijden omsloten door bebouwing. De westzijde bevat een circa 10 m brede groene buffer in de vorm van gazon met bomen en de noordzijde bevat een klein braakliggend terrein.

Afbeelding 1
Plangebied

Bron:
Google Earth
01-01-2005

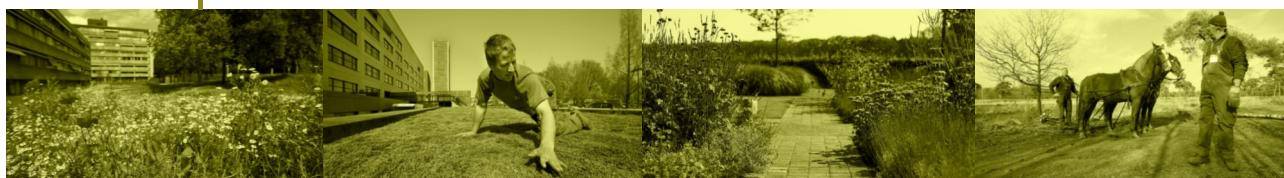

2.2 GEBIEDSBESCHERMING

Het plangebied is niet door de Natuurbeschermingswet aangewezen als beschermd gebied. Enkele wettelijk beschermde natuurgebieden in de nabijheid (Langstraat en Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen) liggen op circa 2 kilometer afstand van het plangebied. In de planontwikkeling hoeft geen rekening te worden gehouden met wettelijke gebiedsbescherming.

2.3 BESCHRIJVING WERKZAAMHEDEN

Gemeente Waalwijk is voornemens om begraafplaats St. Antonius van Padua om te vormen tot bouwrijpe grond voor een woningbouwproject. In het kader van het woningbouwproject dient de begraafplaats volledig te worden ontruimd en dient de aanwezige beplanting te worden verwijderd.

Brouwers Groenaanemers heeft in opdracht van de gemeente Waalwijk een Flora- en faunaonderzoek uitgevoerd op de begraafplaats St. Antonius van Padua. In het kader van het flora- en faunaonderzoek is veldonderzoek gepleegd en is een rapportage gemaakt waarin de inventarisatiegegevens zijn omschreven en zijn getoetst aan de Flora- en faunawetgeving.

ANALYSE NATUURWAARDEN

Dit hoofdstuk geeft een beschrijving van de aangetroffen natuurwaarden tijdens het verkennend flora- en faunaonderzoek dat verricht is op 13 december 2012. Gedurende het onderzoek is aandacht besteed aan de flora en fauna zoals deze vermeld staan in de tabellen 1, 2 en 3 van de Flora- en faunawet inclusief alle in Nederland voorkomende vogels.

3.1 VAATPLANTEN

Tijdens het veldbezoek is een beschermde vaatplant (tabel 1) aangetroffen, namelijk de Brede wespenorchis (*Epipactis helleborine*). Van deze soort is slechts een enkel exemplaar aangetroffen (zie bijlage IV). Overige kruidachtige vaatplanten zijn niet waargenomen of in dermate afgevreten of afgetakelde (konijnenvraat) conditie dat deze planten niet te determineren waren.

Afbeelding 2
Brede wespenorchis

Houtige vaatplanten zijn wel aangetroffen, waaronder enkele coniferen (o.a. Jeneverbes), bladverliezende heesters (o.a. Haagbeuk en Hulst) en groenblijvende heesters (o.a. Klimop en Laurier). Aandachtssoort is de Jeneverbes (*Juniperus communis*) aangezien het een tabel 2-soort betreft. Jeneverbes is er in diverse cultivars en wordt met regelmaat aangeplant in parken en begraafplaatsen. In dit geval betreft het een gecultiveerd en aangeplant exemplaar van de *Juniperus communis* 'Suecica' of *Juniperus communis* 'Hibernica'. De natuurlijke Jeneverbes heeft een andere habitat ofwel groeivorm dan het exemplaar in het plangebied en het plangebied behoort niet tot het natuurlijke verspreidingsgebied van de Jeneverbes. Dichtstbijzijnde verspreiding van de natuurlijke Jeneverbes zijn exemplaren in de Loonse en Drunense duinen. De Flora- en faunawet is in dit geval niet van toepassing omdat het een cultivar betreft.

De periode waarin het veldonderzoek heeft plaatsgevonden, geeft geen optimale weergave van de (kruidachtige) vaatplanten die hun standplaats in het plangebied hebben. Vanuit deskundigenoordeel valt echter met voldoende zekerheid uit te sluiten dat het plangebied dienst doet als standplaats voor streng beschermde planten (tabel 2 of 3). Indien dergelijke vaat-

planten voorkomen, zijn deze als sierplant aangeplant en niet ter plaatse gekomen middels natuurlijke verspreiding.

Afbeelding 3
Jeneverbes

3.2 ZOOGDIEREN

Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van zoogdieren. Wel zijn sporen aangetroffen die wijzen op het voorkomen van zoogdiersoorten. Sporen die zijn gevonden, duiden op het voorkomen van tabel 1-soorten als Konijn en Bosmuis of Rosse woelmuis (determinatie onzeker). In het plangebied zijn veelvuldig pootafdrukken van konijnen waargenomen en op enkele plaatsen zijn vraatsporen van de Bosmuis of Rosse woelmuis aangetroffen. Mogelijkerwijs doet het plangebied ook dienst als foerageergebied voor de Egel (tabel 1) en eventueel voor de Eekhoorn (tabel 2). Tijdens het veldbezoek zijn echter geen sporen aangetroffen die duiden op het voorkomen van dergelijke soorten. Van de Eekhoorn zijn geen sporen aangetroffen die duiden op vaste rust- en verblijfplaatsen, zoals nesten. Vanuit deskundigenoordeel is het plangebied niet of nauwelijks geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor zoogdieren met een beschermingsgraad tabel 2 of 3, waardoor het voorkomen van dergelijke soorten zo goed als zeker kan worden uitgesloten.

Verschillende bronnen melden dat vleermuissoorten zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis van het plangebied en aangrenzende bomen gebruik maken voor hun foerageeractiviteiten. Uit veld- en literatuuronderzoek is echter niet naar voren gekomen dat vleermuizen het plangebied gebruiken als vaste rust- en verblijfplaats. Omdat de nabije omgeving voldoende alternatieven biedt t.a.v. foerageeractiviteiten voor vleermuizen, is specifiek onderzoek t.a.v. vleermuizen niet noodzakelijk geacht.

Afbeelding 4
Vraatsporen

3.3 VOGELS

In het plangebied zijn verschillende waarnemingen gedaan van algemene vogelsoorten. Soorten die zijn waargenomen in het plangebied zijn Ekster, Gaai, Groenling, Heggenmus, Houtduif, Kauw, Kokmeeuw, Koolmees, Merel, Pimpelmees, Turkse tortel, Vink en Zwarte kraai. Geen van bovenstaande soorten vertoonde broed- of nestgedrag. Wel zijn waarnemingen gedaan die duiden op de start van een nieuw broedseizoen, zoals territoriale zang en partnervorming. Tijdens het veldbezoek zijn acht verlaten nesten waargenomen van soorten als Houtduif, Merel en Turkse tortel (zie bijlage IV).

In de beleidsnotitie 'Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijk ingrepen' van het Ministerie van LNV (sinds oktober 2010 EL&I) van augustus 2009 wordt onderscheid gemaakt tussen nesten van vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn en vogelnesten die uitsluitend gedurende broed- en nestperiode beschermd zijn. Van genoemde soorten zijn de nesten inclusief het omliggende functionele leefgebied niet jaarrond beschermd (zie bijlage II). De vogels zelf zijn daarentegen wel beschermd.

3.4 AMFIBIEËN, REPTIELEN EN VISSSEN

In het plangebied zijn geen reptielen en amfibieën of sporen van reptielen en amfibieën aangetroffen. Vanuit deskundigenoordeel, aangevuld met kennis uit algemene verspreidingsatlassen, kan het voorkomen van beschermde reptielen en amfibieën worden uitgesloten. Het plangebied behoort niet tot het juiste habitat voor beschermde reptielen en amfibieën. Incidenteel zou het plangebied gebruikt kunnen worden als winterverblijf door algemene amfibieën (Bruine kikker en Gewone pad) afkomstig uit omliggende tuinvijvers. Vanwege het ont-

breken van oppervlaktewater voldoet het plangebied niet als zijnde leefgebied. Het ontbreken van oppervlaktewater sluit tegelijkertijd het voorkomen van beschermde vissen uit.

3.5 DAGVLINDERS EN LIBELLEN

In het plangebied zijn geen (beschermde) dagvlinders en libellen waargenomen. Volgens literatuuronderzoek, waarbij verspreidingsatlassen geraadpleegd zijn, is de verwachting op het voorkomen van zowel beschermde dagvlinders als libellen nihil. Het plangebied ligt geïsoleerd en voldoet niet aan de specifieke eisen om als leefgebied te dienen voor beschermde dagvlinders en libellen. Naar aanleiding van literatuuronderzoek, het veldbezoek en op basis van deskundigenoordeel valt met voldoende zekerheid op te maken dat in het plangebied geen beschermde dagvlinders en libellen voorkomen.

3.6 OVERIGE INSECTEN EN GELEEDPOTIGEN

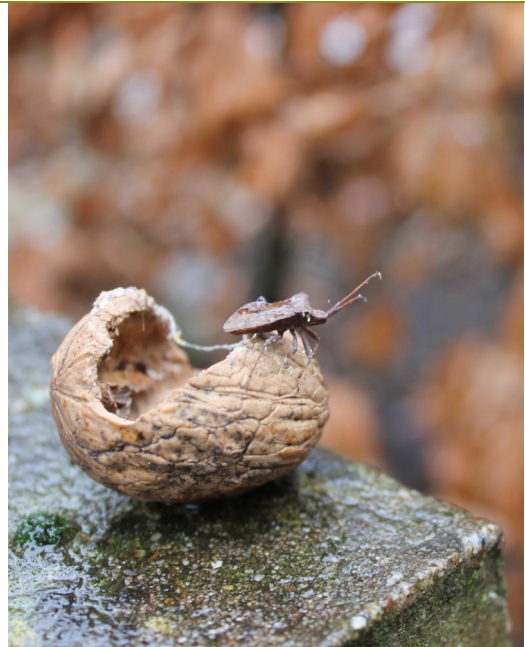
Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van beschermde insecten en ongewervelde dieren. Deze beschermde soorten stellen zeer specifieke eisen aan hun leefomgeving, waardoor met voldoende zekerheid gesteld kan worden dat dergelijke soorten zich niet in het plangebied voordoen.

Wel zijn verschillende overwinterende exemplaren aangetroffen van het Zevenstippelig lieveheersbeestje (*Coccinella septempunctata*). Tevens is een enkel exemplaar van de Zuringwants (*Coreus marginatus*) waargenomen. Geen van beide soorten heeft echter een beschermde status.

Afbeelding 5

Links:
7-stippelig
lieveheers-
beestje

Rechts:
Zuringwants

In dit hoofdstuk worden de bevindingen uit voorgaand hoofdstuk getoetst aan de natuurwetgeving. Het is van belang dat wordt getoetst in welke mate de voorkomende flora en fauna bescherming geniet en welke effecten dit heeft op de geplande ontwikkelingen.

Zoals in voorgaand hoofdstuk vermeld, zijn enkele (sporen van) beschermde plant- en diersoorten uit tabel 1 aangetroffen, waarbij het aanbeveling heeft om stil te staan of de geplande werkzaamheden invloed hebben op deze soorten. Het gaat om zoogdieren als Konijn en Bosmuis of Rosse woelmuis en de vaatplant Brede wespenorchis. Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling van de algemene verbodsbepalingen, zolang de gunstige staat van instandhouding van de soort gewaarborgd blijft.

ALGEMENE VERBODSBEPALINGEN

- Artikel 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te onwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.*
- Artikel 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met oog daarop op te sporen.*
- Artikel 10 Het is verboden, dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.*
- Artikel 11 Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.*
- Artikel 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.*
- Artikel 13 Het is verboden planten of producten van planten, of dieren dan wel eieren, nesten of producten van dieren, behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort te koop te vragen, te kopen of te verwerven, ten verkoop voorhanden of in voorraad te hebben, te verkopen of ten verkoop aan te bieden, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren, te gebruiken voor commercieel gewin, te huren of te verhuren, te ruilen of in ruil aan te bieden, uit te wisselen of tentoon te stellen voor handelsdoeleinden, binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen of onder zich te hebben.*

Buiten het feit dat tabel 1-soorten vrijstelling hebben op de algemene verbodsbepalingen is wel de Zorgplicht van kracht zoals omschreven in artikel 2 van de Flora- en faunawet.

ZORGPLICHT

Artikel 2

lid 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

Lid 2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora en fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Wat betreft de aangetroffen beschermde tabel 1-soorten (o.a. Brede wespenorchis) geldt naleving van de Zorgplicht. Het naleven van de richtlijnen zorgvuldig handelen, dragen bij aan de inachtneming van de Zorgplicht. Dit geldt ook voor overige tabel 1-soorten die mogelijk in het plangebied voor kunnen komen (o.a. Egel, Bruine kikker en Gewone pad).

Wat betreft de tabel 2-soort Jeneverbes zijn geen rechtsgeldige beperkingen vanuit de Flora- en faunawet van toepassing. Het betreft een gecultiveerd en aangeplant exemplaar van de beschermde soort, waardoor de beschermde status te vervallen komt.

Alle inheemse vogelsoorten in Nederland zijn beschermd, waardoor o.a. de algemene verbodsbepalingen (artikel 8 t/m 13 van de Flora- en faunawet) op vogels van toepassing zijn. Zo ook op de vogels die tijdens het veldbezoek zijn aangetroffen. Aangezien vogels de eigenschap hebben dat ze erg mobiel zijn, zullen ze gemakkelijk elders een nieuwe rust-, nest- en/of foerageerplaats vinden. De werkzaamheden en het toekomstig eindbeeld zijn dan ook niet van negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de diverse vogelsoorten die in het plangebied zijn aangetroffen.

Vanwege het feit dat geen jaarrond beschermde vogelnesten zijn aangetroffen, is zolang zich in het plangebied geen broedgeval voordoet geen sprake van overtreding op de Flora- en faunawet bij de geplande ruimtelijke ingreep.

Vleermuizen zijn opgenomen in tabel 3 en daarmee streng beschermd in Nederland. Aangezien het plangebied geen dienst doet als vaste rust- en verblijfplaatsen en omdat de nabije omgeving voldoende foerageergelegenheid biedt om de gunstige staat van instandhouding van vleermuissoorten zoals Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis te waarborgen, wordt de Flora- en faunawet niet overtreden.

CONCLUSIE EN AANBEVELING

Dit hoofdstuk vat samen welke conclusies getrokken worden n.a.v. verkennend flora- en fauna-onderzoek, dus kortom welke mogelijkheden of beperkingen samenhangen met de geconstateerde natuurwaarden. Daarnaast worden aanbevelingen gedaan t.a.v. de effecten van de te verrichte werkzaamheden ten opzichte van de beschermde flora en fauna.

5.1 CONCLUSIE

De beschermde soorten waarvan sporen zijn aangetroffen of die in het plangebied verwacht worden, hebben geen streng beschermde status (tabel 2, 3 of jaarrond beschermde vogels), waardoor een ontheffingsaanvraag of het toepassen van een door het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie goedgekeurde gedragscode niet nodig is voor de uit te voeren werkzaamheden. Daarnaast zijn geen nesten aangetroffen die in de huidige staat een beschermde status genieten, waardoor ook hier vanuit de Flora- en faunawet geen bezwaar is ten opzichte van de geplande werkzaamheden.

Wat betreft tabel 1-soorten waarvoor vrijstelling van de algemene verbodsbepalingen (zie hoofdstuk 4) geldt, is het van belang dat de gunstige staat van instandhouding van de soorten op nationaal niveau gewaarborgd blijft. De geplande werkzaamheden brengen in geen geval de gunstige staat van instandhouding in het geding. Indien het streven is om de Zorgplicht zorgvuldig na te leven, dient o.a. rekening te worden gehouden met de werkperiode, de werkrichting en verstoring door geluid en fysieke aanwezigheid.

Bij naleving van de Zorgplicht op het gebied van beschermde vaatplanten, in dit geval de Brede wespenorchis, is het mogelijk om het exemplaar te verplanten naar een vergelijkbare en geschikte standplaats. De nieuwe plantlocatie dient echter wel geregistreerd en gedocumenteerd te worden. Omdat de Brede wespenorchis weinig specifieke eisen stelt aan de standplaats, voldoen plantsoenen die niet te intensief onderhouden worden (o.a. schoffelen). Het is echter raadzaam om voor een plantlocatie te kiezen die minder onderhoudsgevoelig is (bijv. bosplantsoen). Wel dient rekening te worden gehouden met de symbiose van Brede wespenorchis met schimmels in de bodem in verband met chlorofylontrekking. Om die reden dient de plant uitgestoken te worden met een kluit van 25 cm in het vierkant.

Wat betreft aanwezige grondgebonden diersoorten als Konijn, Bosmuis of Rosse woelmuis en overige soorten die mogelijk aanwezig zijn, is het voor de Zorgplicht van belang dat de dieren voldoende vluchtmogelijkheden hebben en dat de in juiste periode wordt gehandeld. In dit geval is het raadzaam om de werkzaamheden vanaf zuidoost te starten en in noordwestelijke richting te werken. Zodoende wordt de meeste ruimte geboden aan dieren om te vluchten en worden de dieren niet in de richting van relatief drukke verkeerspunten geleid. De meest kwetsbare periode is de voortplantingsperiode. Deze periode loopt voor konijnen van januari tot juli en voor Bosmuis en Rosse woelmuis globaal van maart tot oktober.

Ten aanzien van beschermde vleermuizen zijn geen specifiek te treffen maatregelen nodig.

Voor vogels is het van belang dat gewinning optreedt ten aanzien van geluidsoverlast en fysieke aanwezigheid. Start de werkzaamheden vanuit een centraal punt (bijv. ingang begraafplaats) om van daaruit gewinning te laten optreden door de werkzaamheden geleidelijk over het plangebied uit te spreiden. Een tweede aandachtspunt is de werkperiode, waarbij met name rekening gehouden dient te worden met de broedperiode. Broedgevallen zijn gedurende de broedperiode namelijk streng beschermd.

Het voorkomen van beschermde reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige insecten en geleedpotigen kan met voldoende zekerheid worden uitgesloten, waardoor geen wettelijke beperkingen vanuit de Flora- en faunawet op deze soortgroepen van toepassing is.

5.2 AANBEVELINGEN

Het is aan te bevelen om de werkzaamheden uit te voeren in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. De minst kwetsbare periode valt over het geheel genomen van september tot maart. Indien dit niet mogelijk blijkt, is het aan te bevelen om voorafgaand aan de werkzaamheden het plangebied door een ecooloog te laten controleren op de aanwezigheid van met name broedvogels. Wanneer op dat moment geen broedende vogels in het plangebied nestelen, kan zonder ontheffingsaanvraag begonnen worden met de ruimtelijke ingreep. Indien blijkt dat wel sprake is van broedvogels dient ter plaatse een beschermingszone te worden aangewezen door een ecooloog waarbinnen geen werkzaamheden mogen plaatsvinden. Buiten deze beschermingszone zijn geen belemmeringen ten aanzien van de geplande werkzaamheden.

Het valt ten eerste aan te bevelen om in het geplande toekomstbeeld ruimte te reserveren voor ecologische waarden. Met de juiste ingrepen, valt de flora en fauna moeiteloos te stimuleren. Enkele voorbeelden van makkelijk toepasbare ingrepen ter stimulans van de ecologie zijn:

- ◆ Ingebouwde nestkasten voor vleermuizen, gierzwaluwen, huismussen enz.;
- ◆ Insectenhotel voor solitaire bijen en wespen en overwinteringsplaatsen voor dag- en nachtvlinders;
- ◆ Inheems besdragend bosplantsoen voor vogels (o.a. Eenstijlige meidoorn, Gelderse roos, Hondсроos en Lijsterbes);
- ◆ Bloemrijk bermmengsel voor insecten (o.a. Duizendblad, Gewone klaproos, Knoopkruid, Korenbloem, Margriet en Sint-janskruid);
- ◆ Extensief maaibeheer, waarbij het regiem gestoeld is op maaien en afvoeren.

Het valt ten alle tijde aan te bevelen de werkzaamheden uit te voeren onder toezicht van een ecologisch deskundige.

Een compleet overzicht van de bronnen die gebruikt zijn bij de totstandkoming van het flora- en faunaonderzoek. Onderscheid wordt gemaakt tussen literatuur en websites.

6.1 LITERATUUR

- ◆ Boerema, L., Teksten Flora- en faunawet, Sdu Uitgevers (2008)
- ◆ Bos, F. et al, De Dagvlinders van Nederland, KNNV Uitgeverij (2006)
- ◆ Brouwer, T. et al, Vissenatlas Noord-Brabant, Uitgeverij Profiel (2010)
- ◆ Creemers, R. & Delft, J., van, De Amfibieën en Reptielen van Nederland, KNNV Uitgeverij(2009)
- ◆ Dietz, C. et al, Vleermuizen, De Fontein/Tirion Uitgevers B.V. (2011)
- ◆ Stichting FLORON, Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora, KNNV Uitgeverij (2011)
- ◆ Meijden, R., van der, Heukels' Flora van Nederland, Wolters-Noordhoff (2005)
- ◆ Peeters, H. & Wheeler, K., Vogels en de Wet.nl, KNNV Uitgeverij (2008)
- ◆ Peeters, T.M.J. et al, De Wespen en Mieren van Nederland, KNNV Uitgeverij (2004)
- ◆ SOVON Vogelonderzoek, Atlas van de Nederlandse Broedvogels, KNNV Uitgeverij (2002)
- ◆ Weeda, E.J. et al, Flora deel 1 t/m 5, KNNV Uitgeverij (2003)
- ◆ Winter, A.J., de & Bruin, J., De Nederlandse Libellen, KNNV Uitgeverij (2002)

6.2 WEBSITES

- ◆ Google Earth
- ◆ wetten.overheid.nl
- ◆ www.brabant.nl
- ◆ www.libellennet.nl
- ◆ www.nederlandsesoorten.nl
- ◆ www.ravon.nl
- ◆ www.rijksoverheid.nl
- ◆ www.soortenbank.nl
- ◆ www.synbiosys.alterra.nl/naturazoo/gebiedendatabase
- ◆ www.vlindernet.nl
- ◆ www.vogelbescherming.nl
- ◆ www.zoogdieratlas.nl

BIJLAGE I: SCHEMA T.A.V. ONTHEFFINGSPLICHT

Beschermingsgraad	<i>Gedragcode</i> Bestendig Beheer <i>gemeentelijke groenvoorzieningen</i>	<i>Gedragcode</i> Ruimtelijke Ontwikkeling & Inrichting
Niet beschermde soorten	Zorgplicht	Zorgplicht
Tabel I	Vrijstelling algemene verbodsbepalingen	Vrijstelling algemene verbodsbepalingen
Tabel II	Toepassing gedragcode	Toepassing gedragcode
Vogels	Toepassing gedragcode	Toepassing gedragcode
Vogelnesten (jaarrond beschermd)	Toepassing gedragcode	Ontheffing verplicht
Tabel III	Toepassing gedragcode	Ontheffing verplicht

BIJLAGE II: LIJST JAARROND BESCHERMDE VOGELNESTEN

CATEGORIE 1: NESTEN DIE JAARROND ALS VASTE RUST- EN VERBLIJFPLAATS DIENST DOET

Steenuil

CATEGORIE 2: KOLONIEBROEDERS DIE ELK JAAR OP DEZELFDE PLAATS BROEDEN

Gierzwaluw

Huismus

Roek

CATEGORIE 3: NESTEN VAN VOGELS (GEEN KOLONIEBROEDERS) DIE ELK JAAR OP DEZELFDE PLAATS BROEDEN

Grote gele kwikstaart

Kerkuil

Oehoe

Ooievaar

Slechtvalk

CATEGORIE 4: NESTEN VAN VOGELS DIE JAARLIJKS HETZELFDE NEST GEBRUIKEN EN NAUWELIJKS IN STAAT ZIJN EEN NIEUW NEST TE BOUWEN

Boomvalk

Buizerd

Havik

Ransuil

Sperwer

Wespendief

Zwarte wouw

BIJLAGE III: TABELLEN BESCHERMDE SOORTEN

TABEL 1: ALGEMENE SOORTEN

Zoogdieren

Aardmuis
Bosmuis
Bunzing
Dwergmuis
Dwergspitsmuis
Egel
Gewone bosspitsmuis
Haas
Hermelijn
Huisspitsmuis
Konijn
Mol
Ondergrondse woelmuis
Ree
Rosse woelmuis
Tweekleurige woelmuis
Veldmuis
Vos
Wezel
Woelrat

Reptielen en amfibieën

Bruine kikker
Gewone pad
Middelste groen kikker
Kleine watersalamander
Meerkikker

Mieren

Behaarde rode bosmier
Kale rode bosmier
Stronkmier
Zwartrugbosmier

Slakken

Wijngaardslak

Vaatplanten

Aardaker

Akkerklokje
Brede wespenorchis
Breed klokje
Dotterbloem
Gewone vogelmelk
Grasklokje
Grote kaardenbol
Kleine maagdenpalm
Knikkende vogelmelk
Koningsvaren
Slanke sleutelbloem
Zwanenbloem

TABEL 2: OVERIGE SOORTEN

Zoogdieren

Damhert
Edelhert
Eekhoorn
Grijze zeehond
Grote bosmuis
Steenmarter
Wild zwijn

Reptielen en amfibieën

Alpenwatersalamander
Levenbarende hagedis

Dagvlinders

Moerasparelmoervlinder
Vals heideblauwtje

Vissen

Bermpje
Kleine modderkruiper
Meerval
Rivierdonderpad

Vaatplanten

Aangebrande orchis
Aapjesorchis
Beenbreek

Bergklokje
Bergnachtorchis
Bijenorchis
Blaasvaren
Blauwe zeedistel
Bleek bosvogeltje
Bokkenorchis
Brede orchis
Bruinrode wespenorchis
Daslook
Dennenorchis
Duitse gentiaan
Franjgentiaan
Geelgroene wespenorchis
Gele helmblom
Gevlekte orchis
Groen nachtorchis
Groensteel
Grote keverorchis
Grote muggenorchis
Gulden sleutelbloem
Harlekijn
Herfstschroeforchis
Hondskruid
Honingorchis
Jeneverbes
Klein glaskruid
Kleine keverorchis
Kleine zonnedaauw
Klokjesgentiaan
Kluwenklokje
Koraalwortel
Kruisbladgentiaan
Lange ereprijs
Lange zonnedaauw
Mannetjesorchis
Maretak
Moeraswespenorchis
Muurbloem
Parnassia
Pijlscheefkelk
Poppenorchis

Prachtklokje
 Purperorchis
 Rapunzelkolkje
 Rechte driehoeksvaren
 Rietorchis
 Ronde zonnedaauw
 Rood bosvogeltje
 Ruig klokje
 Schubvaren
 Slanke gentiaan
 Soldaatje
 Spaanse ruiter
 Steenanjer
 Steenbreekvaren
 Stengelloze sleutelbloem
 Stengelomvattend haviks-
 kruid
 Stijf hardgras
 Tongvaren
 Valkruid
 Veenmosorchis
 Veldgentiaan
 Veldsalie
 Vleeskleurige orchis
 Vliegenorchis
 Vogelnestje
 Voorjaarsadonis
 Wantsenorchis
 Waterdrieblad
 Weideklokje
 Welriekende nachtorchis
 Wilde gagel
 Wilde herfststijlloos
 Wilde kievitsbloem
 Wilde marjolein
 Wit bosvogeltje
 Witte muggenorchis
 Zinkviooltje
 Zomerklokje
 Zwartsteel

Kevers
 Vliegend hert

Kreeftachtigen

Rivierkreeft

**TABEL 3: SOORTEN BIJLAGE 1
 AMvB**

Zoogdieren
 Das
 Boommarter
 Eikelmuis
 Gewone zeehond
 Veldspitsmuis
 Waterspitsmuis

Reptielen en amfibieën
 Adder
 Hazelworm
 Ringslang
 Vinpootsalamander
 Vuursalamander

Vissen
 Beekprik
 Bittervoorn
 Elrits
 Gestippelde alver
 Grote modderkruiper
 Rivierprik

Dagvlinders
 Bruin dikkopje
 Dwergblauwtje
 Dwergdikkopje
 Groot geaderd witje
 Grote ijsvogelvinder
 Heideblauwtje
 Iepenpage
 Kalkgraslanddikkopje
 Keizersmantel
 Klaverblauwtje
 Pupersteelparelmoervlinder
 Rode vuurvlinder
 Rouwmantel
 Tweekleurig hooibeestje
 Veenbesparelmoervlinder
 Veenhooibeestje

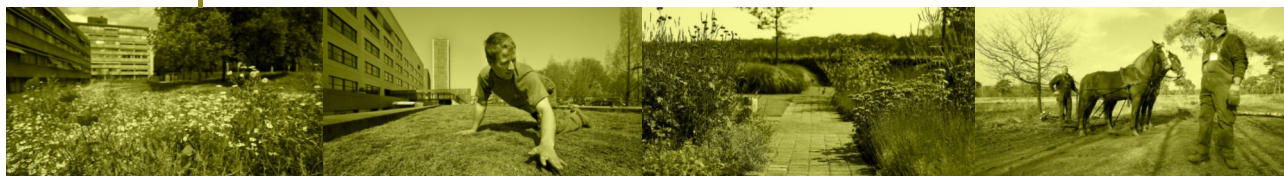
Veldparelmoervlinder
 Woudparelmoervlinder
 Zilvervlek

Vaatplanten
 Groot zee gras

TABEL 3: BIJLAGE IV HR

Zoogdieren
 Baardvleermuis
 Bechstein's vleermuis
 Bever
 Bosvleermuis
 Brandt's vleermuis
 Bruinvis
 Euraziatische lynx
 Franjestaart
 Gewone dolfijn
 Gewone dwergvleermuis
 Gewone grootoorvleermuis
 Grijs grootoorvleermuis
 Grote hoefijzerneus
 Hamster
 Hazelmuis
 Ingekorven vleermuis
 Kleine dwergvleermuis
 Kleine hoefijzerneus
 Laatvlieger
 Meervleermuis
 Mopsvleermuis
 Nathusius' dwergvleermuis
 Noordse woelmuis
 Otter
 Rosse vleermuis
 Tuimelaar
 Tweekleurige vleermuis
 Vale vleermuis
 Watervleermuis
 Wilde kat
 Witflankdolfijn
 Witsnuitdolfijn

Reptielen en amfibieën
 Boomkikker

Geelbuikvuurpad
Gladde slang
Heikikker
Kamsalamander
Knoflookpad
Muurhagedis
Poelkikker
Rugstreepad
Vroedmeesterpad
Zandhagedis

Tweekleppigen
Bataafse stoommossel

Dagvlinders
Donker pimpernelblauwtje
Grote vuurvinder
Pimpernelblauwtje
Tijmblauwtje
Zilverstreephooibeestje

Libellen
Bronslibel
Gaffellibel
Gevlekte witsnuitlibel
Groene glazenmaker
Noordse winterjuffer
Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel

Vissen
Houting
Steur

Vaatplanten
Drijvende waterweegbree
Groenknolorchis
Knikkend moerasscherm
Zomerschroeforchis

Kevers
Brede geelrandwaterroofke-
ver
Gestreepte waterroofkever
Heldenbok
Juchtleerkever

BIJLAGE IV: COÖRDINATENLIJST BESCHERMDE SOORTEN

ONS KENMERK:
OPDRACHTGEVER:
OPDRACHTNEMER:
WEERSOMSTANDIGHEDEN:
INVENTARISEERDER(S):

WW12-K001
Gemeente Waalwijk
Brouwers Groenaanemers
Bewolkt < 5 C°
Bas Dielen

CODERING SOORTGROEPEN
DV DAGVLINDERS
KE KEVERS
KR KREEFTTACHTIGEN
MI MIEREN
RA REPTIELEN & AMFIBIEEN
SL SLAKKEN
TK TWECKLEPPIGEN
VP VAATPLANTEN
VI VISSSEN
VO VOGELS
ZO ZOOGDIEREN

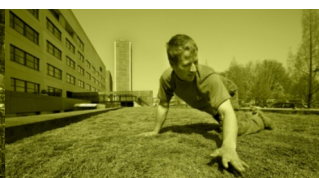
CODERING BIOTOPEN
AK AKKER
BB BEBOUWING
BE BERM
BO BOS
MO MOERAS
OV OEVER
PK PARK / KERKHOF
RG RUGTE
ST STRUWEL
WA WATER
WE WEIDE

Brouwers Groenaanemers
Galgenried 12
5376 NH De Moer
T 013 515 94 27
brouwergroenaanemers.nl

NUMMER oost t/m 999 SOORTGROEPEN volgens Flora- en faunawet	SOORTNAAM	AANTAL	LOCATIE	GPS	BIOTOOP	VERBLIJFPLAATS	STANDPLAATS	TABEL I, II, III of V (vogel)	RODELIJST	DATUM	OPMERKINGEN
1	VP Brede wespenorchis	1	St. Antoniu van Padua	132870	430445	PK		X	I	13/02/2012	
2	VP Jeneverbes	1	St. Antoniu van Padua	132882	430442	PK		X	II	13/02/2012	gecultiveerd exemplaar
3	VO Houtduif (nest)	1	St. Antoniu van Padua	132871	430437	PK			V	13/02/2012	leeg nest
4	VO Houtduif (nest)	1	St. Antoniu van Padua	132851	430398	PK		X	V	13/02/2012	leeg nest
5	VO Merel (nest)	1	St. Antoniu van Padua	132882	430442	PK		X	V	13/02/2012	leeg nest
6	VO Merel (nest)	1	St. Antoniu van Padua	132861	430404	PK		X	V	13/02/2012	leeg nest
7	VO Turkse tortel (nest)	1	St. Antoniu van Padua	132875	430464	PK		X	V	13/02/2012	leeg nest
8	VO Turkse tortel (nest)	2	St. Antoniu van Padua	132849	430434	PK		X	V	13/02/2012	leeg nest
9	VO Turkse tortel (nest)	1	St. Antoniu van Padua	132852	430358	PK		X	V	13/02/2012	leeg nest

GB BROUWERS
GROENAANNEMERS
Sinds 1972

BROUWERS
GROENAANEMERS
Sinds 1972

Galgeneind 12

5176 NN De Moer

013-5159427

info@brouwersgroenaanemers.nl